

DE KOERS VAN FLEVOLAND

Strategische opgaven 2015-2019

VOORWOORD

Aan de vooravond van de provinciale verkiezingen van 2015 maken we de balans op. Waar staat de provincie Flevoland anno 2014? En welke strategische vraagstukken bepalen het beeld voor onze provincie in de komende jaren? Natuurlijk kunnen we niet in de toekomst kijken. Maar we kunnen wel zien met welke vragen we nu worden geconfronteerd, die naar verwachting ook in de komende jaren heel relevant zullen zijn.

Voor u, partijen die deelnemen aan de komende verkiezingen voor Provinciale Staten in Flevoland, maken we in dit overzicht een korte rondgang langs de belangrijkste strategische vraagstukken van dit moment. Het overzicht is bedoeld als een objectieve weergave van feitelijke informatie. We hebben ons nadrukkelijk onthouden van een inhoudelijke mening, want dat is nu juist aan u. U wordt van harte uitgenodigd zich een mening te vormen over deze vraagstukken. Aldus kan dit overzicht u inspiratie bieden bij het opstellen van uw verkiezingsprogramma en kan het bijdragen aan het politieke debat in de aanloop naar de verkiezingen.

Dit overzicht is het resultaat van een in mijn opdracht uitgevoerde ambtelijke inventarisatie en is uiteraard ingegeven door de kennis en inzichten van het moment (mei 2014). Het is ook niet meer dan een momentopname in een sterk veranderende omgeving. Ongetwijfeld wordt in het tweede halfjaar van 2014 meer duidelijk over de staatsrechtelijke en financiële positie van de provincies en over een aantal andere strategisch zeer relevante dossiers. Misschien dienen zich dan ook nieuwe strategische vraagstukken aan, die we nu niet kunnen voorzien.

Met die kanttekening hopen we dat dit overzicht u helpt om de ambities van uw partij voor de ontwikkeling van onze provincie te profileren.

De belangrijkste strategische opgaven van nu zijn in dit document in een notendop beschreven. Van elke opgave hebben we beknopt beschreven wat de relevantie ervan is en wat het bijdraagt aan de ontwikkeling van Flevoland, welke keuzes er zijn en welke rol de provincie heeft. Daarnaast hebben we afzonderlijk aandacht besteed aan enkele algemene strategische aspecten, zoals het profiel en de rol van de provinciale overheid en het schaalniveau waarop de provincie opereert.

Het gaat steeds om een beschrijving op hoofdlijnen. Daarom verwijzen we voor de meeste onderwerpen ter verdieping ook naar aanvullende informatie, die digitaal te vinden is op de website van onze provincie (<http://www.flevoland.nl/DekoersvanFlevoland>, gebruikersnaam: provincialestaten, wachtwoord: verkiezingen2015). Mocht u ook na lezing daarvan nog vragen hebben, of behoefte aan extra informatie, dan kunt u contact opnemen met Rob Hezemans (rob.hezemans@flevoland.nl, tel. 0320 265487).

Ik wens u veel succes toe bij uw voorbereiding op de verkiezingen.

Leen Verbeek
Commissaris van de Koning

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Het profiel van de provincie: de kerntaken	3
De Flevolandse kernopgaven	4
• Economische structuurversterking	5
• Passend aanbod werklocaties	6
• Gebiedsontwikkeling: ‘Dansen door de schalen’	7
• Vitaal Platteland	8
• Versterken toegevoegde waarde landbouw	9
• Duurzaam gebruik van de ondergrond	10
• Droge voeten blijven garanderen	10
• Energie- en grondstoffentransitie: Flevoland in balans	11
• Schaliegas	13
• De bereikbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren	13
• Natuur om van te genieten	15
• Natuur van internationaal belang behouden - Oostvaardersplassen	15
• De culturele identiteit van Flevoland stimuleren	17
Schakelen tussen de rollen: het belang van een flexibele rolopvatting	18
Bijlage: De provinciale financiën	22
Bijlage: Overzicht kerntaken provincie en bijbehorende verantwoordelijkheden (op basis van Kompas 2020)	24

HET PROFIEL VAN DE PROVINCIE: DE KERNTAKEN

Aan de rol en de toegevoegde waarde van de provincie zijn reeds vele nota's en discussies gewijd. Dat heeft tot dusverre nog geen aanleiding gegeven tot grote wijzigingen in het Nederlandse staatsbestel. We gaan ervan uit dat dat ook in de komende jaren niet gaat gebeuren. De plannen van het huidige kabinet voor een samenvoeging van onze provincie met de provincies Noord-Holland en Utrecht, ontmoeten zoveel maatschappelijke weerstand - ook vanuit Flevoland-, dat een verandering op korte termijn niet aannemelijk lijkt.

Hoewel voor de provincie, net als voor de gemeente, de 'open huishouding'¹ van toepassing is, hebben de gezamenlijke provincies er in 2010 voor gekozen hun profiel te verscherpen door zich te concentreren op zeven kerntaken waarop de rijksoverheid zich meer en meer heeft teruggetrokken.

Deze kerntaken; de regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid, energie, bereikbaarheid, natuur, cultuur en kwaliteit openbaar bestuur,² zijn beschreven in het IPO-document 'Profiel Provincies'.³

Ook de provincie Flevoland heeft haar profiel binnen de kaders van 'Profiel Provincies' aangescherpt, op een wijze die past bij het unieke karakter van en de specifieke opgaven voor dit gebied. In 2011 zijn de keuzes in het takenpakket vastgelegd. Deze keuzes vormden de basis voor een omvangrijk pakket bezuinigingen. Een belangrijk onderdeel daarvan was een vermindering van de ambtelijke organisatie met 53 fte's (voltijd banen). Dit werd gerealiseerd door de organisatie te concentreren op de kerntaken; deskundigheden daarbuiten werden afgebouwd. Daarnaast is de bedrijfsvoering aanzienlijk versoerd en is fors gesneden in de materiële budgetten. In januari 2013 volgde een verdere versoering van €6 mln, om de verwachte verslechtering van de provinciale inkomsten als gevolg van nieuwe rijksbezuinigingen te kunnen opvangen. Onderdeel van dit pakket (dat onder de noemer 'Nieuw perspectief' is gepresenteerd) was een bezuiniging van ruim €2,5 mln op de bedrijfsvoering, onder meer door een extra formatiereductie van 26 fte's in de jaren t/m 2017. Om deze stapeling van bezuinigingen op de ambtelijke organisatie te kunnen realiseren is een reorganisatie ingezet die in 2014 nog in volle gang is. Het resultaat moet zijn een organisatie die 'lean and mean' is, flexibel en compact. Dan nadert de formatie inmiddels op een aantal onderdelen de kritische grens van wat nog verantwoord is. Verdere reducties zullen ten koste gaan van de kwaliteit van de uitvoering van de provinciale taken, want die is immers afhankelijk van de kwaliteit van de ambtelijke organisatie.

Op dit moment, in de aanloop naar de provinciale verkiezingen van 2015 en de Tweede Kamer-verkiezingen van 2017, bezinnen de provincies zich verder op hun positionering en toegevoegde waarde in het project 'Kompas 2020'. Dit 'Kompas' is bedoeld als leidraad voor de algemene positionering van provincies. Het kompas bouwt verder voort op de zeven kerntaken uit 'Profiel Provincies',⁴ maar het uitgangspunt daarbij is dat de maatschappelijke opgaven centraal staan; de opgaven zijn leidend, grenzen zijn volgend. Het economisch herstel in de regio wordt gezien als prioriteit van dit moment.

¹ De open huishouding houdt in dat provincies (en gemeenten) naar eigen inzicht beleid mogen voeren op hun grondgebied. Er is wel een beperking aan de autonomie: het autonome beleid mag niet in strijd zijn met hogere (nationale) regelgeving. De open huishouding is verankerd in de Grondwet (artikel 124, lid 1). Behalve hun autonome taken hebben de decentrale overheden ook medebewindstaken, taken die zijn opgedragen door hogere overheden. Voor de provincies is dat de nationale overheid. In het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II, Bruggen slaan, is opgenomen dat het kabinet kiest voor een 'materieel gesloten' provinciale huishouding, beperkt tot taken op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, natuur en regionaal economisch beleid.

² Zie voor meer informatie over de provinciale kerntaken: <http://www.ipo.nl/index.php/publicaties/de-provinciale-kerntaken-beeld>

³ Zie voor meer informatie over het project Profiel Provincies: <http://www.ipo.nl/files/6613/5722/8395/profielprovincies14april2010.pdf>

⁴ In de bijlage van dit document is een overzicht opgenomen van de provinciale kerntaken, met een beschrijving van de relevante bijbehorende verantwoordelijkheden, zoals beschreven in het 'Kompas 2020'.

De provincie heeft als dé regionale belangenbehartiger een flexibele rol. Elke opgave kan vanuit verschillende rollen en op verschillende schaalniveaus worden opgepakt; de kunst is om daarin de juiste keuzes te maken.⁵ Dit vraagt om flexibiliteit in de uitvoering, om lenigheid in denken en om het leggen van verbindingen. Als provincie zullen we steeds adaptief moeten inspelen op de maatschappelijke vraag, afhankelijk van de opgave die zich voordoet.

⁵ Voor meer informatie over het project Kompas 2020:
<http://www.ipo.nl/kwaliteit-openbaar-bestuur/de-provincie-van-de-toekomst>.

DE FLEVOLANDSE KERNOPGAVEN

In lijn met de ambities van Kompas 2020 zal ook de provincie Flevoland zich in de komende jaren nog meer moeten toelagen op de kernopgaven voor het ruimtelijk-economisch domein, bereikbaarheid en bovenlokale cultuur. Dit geldt voor zowel beleid, beheer en uitvoering als de gebiedsontwikkeling.

Zo komen we tot nieuwe kernopgaven voor de provincie voor de periode 2015-2019:

- Voor de economie is de centrale vraag hoe de provincie vanuit een bovenlokaal perspectief de eigen instrumenten kan inzetten om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de brede behoeften van het bedrijfsleven. Dit kan alleen maar in samenwerking met andere partners, waarbij elk van de partijen vanuit eigen rol en instrumentarium bijdraagt aan een gezamenlijk doel.
- Groei en innovatie in het bedrijfsleven (incl. MKB) mogelijk maken door (nationale /internationale) samenwerking tussen kennisinstellingen, ondernemers en overheid.
- Ruimte bieden voor een sterke landbouwsector met oog voor
 - schaalvergroting en diversificatie van agrarische bedrijven versus de krimp van het aantal agrarische ondernemers,
 - de kansen die de bio-economie biedt voor landbouw in combinatie met de zichtbaarheid van Flevoland als duurzame provincie,
 - de ontwikkeling van niet-landbouwgebonden bedrijvigheid in het landelijk gebied,
 - de ontwikkeling van intensieve veehouderij binnen de landelijke Programmatische Aanpak Stikstof.
- Het stimuleren en faciliteren van een Vitaal Platteland waar voldoende ruimte is voor economische ontwikkeling en een goede balans tussen economie, natuur, milieu en bereikbaarheid.
- Uitvoering van strategische gebiedsontwikkelingen, onder meer voortkomend uit de speerpunten van het Omgevingsplan. Deze speerpunten dekken het grootste deel van het provinciale grondgebied.
- Water: aanvaarden van enige wateroverlast in een aantal landbouwgebieden en de uitvoering van de Deltabeslissingen (waterveiligheid).
- Het vasthouden van de koploperspositie als duurzame provincie met een hoge ambitie in de omschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen. Flevoland zet zich al vele jaren in voor duurzame (wind) energieproductie en heeft zich uitgesproken tegen schaliegaswinning. Bovendien biedt de omschakeling naar biomassa als grondstof grote kansen voor Flevoland.
- Adequaat beheer van alle Flevolandse natuurgebieden waaronder de Oostvaardersplassen, die mogelijk de status van Nationaal Park zullen krijgen.
- Het verbeteren van de economische bereikbaarheid (inclusief via openbaar vervoer), het oplossen van knelpunten in de doorstroming, het verbeteren van verkeersveiligheid en van de leefbaarheid door goede ontsluiting via openbaar vervoer.
- Het stimuleren van de culturele identiteit van Flevoland.

Voor de provincie is het van belang de verschillende beleidsthema's niet sectoraal maar integraal te benaderen. De bijdrage aan werkgelegenheid levert de provincie langs verschillende lijnen, bijvoorbeeld door aanleg en beheer van provinciale wegen, strategische gebiedsontwikkelingen (zoals Flevokust, Lelystad Airport) en duurzame energieproductie. Daarbij dient de provincie steeds het passende schaalniveau te kiezen en de juiste rol te vervullen. Met haar inzet streeft de provincie bovengemeentelijke effecten na, ook als het een project op het grondgebied van een gemeente betreft.

Hierna wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste kernopgaven van dit moment in aansluiting op Kompas 2020. Juist omdat we de verschillende beleidsvelden steeds sterker met elkaar verbinden, raken de kernthema's meerdere kerntaken. Daarom wordt per opgave verwezen naar de kerntaken waarop die opgave betrekking heeft. Die integraliteit en onderlinge verbondenheid zijn zaken om rekening mee te houden bij het maken van keuzes.

Economische structuurversterking

De Flevolandse economie is een onderdeel van de nationale, Europese en wereldeconomie. Ontwikkelingen buiten de dijken hebben onherroepelijk effect op de bedrijvigheid binnen de dijken. Economische teruggang in de omliggende provincies vertaalt zich in stijgende werkloosheid in ons gebied. Economische groei daar biedt Flevolandse naast werkgelegenheid buiten de provincie, ook kansen voor bedrijven en daarmee werkgelegenheid in de provincie. Tegelijk wijkt de Flevolandse economie in verschillende opzichten af van het landelijk gemiddelde. Vanaf het begin bleef het aantal banen sterk achter bij de groei van de beroepsbevolking; er zijn weinig grote bedrijven die zorgen voor regionale spin-off; er zijn heel veel zzp'ers; de landbouw vervult een belangrijke economische (export-)functie; het Flevolandse bedrijfsleven heeft meer dan gemiddeld een internationale focus en profiteert van de innovatieve kracht die internationale samenwerking met zich meebrengt. Nadat de Flevolandse economie decennia lang groeide, is de groei in 2012 voor het eerst omgeslagen in krimp. Het Flevolandse MKB en de zzp'ers hebben het moeilijk. De beroepsbevolking in Flevoland groeit veel minder hard dan in het verleden. In Flevoland is de werkloosheid het hoogst van alle provincies in Nederland (14%). Ook al is de economische crisis voorbij, de werkloosheid blijft de komende jaren naar verwachting hoog. De beoogde werkgelegenheidsgraad van 75% in 2015 en 90% in 2020 wordt niet gehaald.

De gemeenten hebben het voortouw in het bestrijden van werkloosheid en bij de koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Zij vervullen de primaire rol in de ruimtelijke ordening die hen in staat stelt om de lokale economie te versterken.

De rol van de provincie richt zich nadrukkelijk op de bovenlokale economische ontwikkeling.

Het provinciale beleid voor ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid, energie, natuur, recreatie, toerisme, gebiedsontwikkeling, sport, cultuur en zorg is gericht op het optimaliseren van de economische ontwikkeling van Flevoland. Daarnaast is vanaf 2011 een scherpe keuze gemaakt voor een beleid dat erop is gericht om de Flevolandse topsectoren en het MKB te stimuleren. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is gestimuleerd rond de gekozen topsectoren.

De volgende voorbeelden maken duidelijk dat het provinciaal beleid zich richt op die onderwerpen die een regionale uitstraling hebben en aansluiten op de Flevolandse topsectoren: de vestiging van Hogeschool Windesheim in Almere, het lectoraat CAH Viltentum, Lesplaats Composieten, Technocampus, TechniekPact en het Technocentrum.

De economische structuurversterking heeft ook baat bij het stimuleren van innovatie en internationalisering (innovatie in Flevoland wordt voor een belangrijk deel aangejaagd door buitenlandse bedrijven).

De centrale vraag is hoe de provincie vanuit de eigen rol kan inspelen op de veel bredere behoeften van het bedrijfsleven. Op welke wijze kan de provincie de eigen instrumenten inzetten om zo goed mogelijk aan te sluiten bij die behoeften vanuit een regionaal perspectief? Dit kan alleen maar in samenwerking met andere partners, waarbij elk van de partijen vanuit eigen rol en instrumentarium bijdraagt aan een gezamenlijk doel.

Vrijetijdseconomie

Toerisme en recreatie is een belangrijke sector voor de economie. Samen met sport en cultuur en erfgoed vormt deze sector de vrijetijdseconomie. Ook hier is gekozen voor een provinciale rol gericht op het versterken van de regionaal-economische structuur.

De vrijetijdseconomie groeit in Flevoland harder dan in de rest van Nederland; de langjarige groei ligt ruim boven de nationale ontwikkeling. De sector genereert relatief veel arbeidsplaatsen. Deze arbeidsplaatsen zijn vaak geschikt voor mensen die laagopgeleid zijn en flexibel werk zoeken. De vrijetijdseconomie levert bovendien een belangrijke economische bijdrage op nationaal en regionaal niveau. Daarnaast is de sector essentieel voor de aantrekkelijkheid van de (top)sectoren en levert daarmee een belangrijk aandeel in de economische structuurversterking als vestigingsplaatsfactor.

De opgave voor de periode 2015-2019 ligt in het invullen van de provinciale rol, het verbinden van vrijetijdseconomie met andere provinciale kerntaken en de invulling van de samenwerking met gebiedspartners.

De uitdaging daarbij is te blijven focussen op de eigen provinciale rol en thema-invulling.

De economische structuurversterking is uiteraard relevant voor de kerntaak regionale economie, maar ook voor de kerntaken energie, regionale bereikbaarheid, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid en cultuur.

Voor meer informatie:

Economische Agenda (<http://www.flevoland.nl/producten-en-diensten/downloaden/uitvoeringsprogramma-econ/Economische-Agenda-Flevoland-2012-2015.pdf>),

Nota Sportbeleid rendeert in Flevoland (1429457)

Monitor Economie & Arbeidsmarkt 2013 - 2014 (realisatie juni 2014)

Monitor vrijetijdseconomie (realisatie juni 2014)

Passend aanbod werklocaties

De afgelopen jaren werd zichtbaar dat een onvoldoende onderbouwde en afgestemde lokale programmering van woningbouw, bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandel tot grote financiële en maatschappelijke kosten heeft geleid. Er is behoefte aan een sterke, bovenlokale regie om te zorgen voor een passend aanbod aan werklocaties. De rijksoverheid heeft de regie hierin losgelaten en laat die over aan de provincie.

De provinciale opgave is dus de voorwaarden te creëren voor een passend aanbod aan werklocaties, een zorgvuldig gebruik van de ruimte en een concurrerend regionaal vestigingsklimaat.

In 2013 heeft provinciaal onderzoek naar de ruimtelijke effecten van nieuwe werkvormen uitgewezen dat er sprake is van veranderende omstandigheden in het veld. Dit zijn bijvoorbeeld economische structuurveranderingen en beleidsmatige aanpassingen, zoals de ladder voor duurzame verstedelijking.

Deze veranderingen vragen om een actualisatie van het provinciaal locatiebeleid. Het provinciaal locatiebeleid richtte zich in het verleden op formele werklocaties als bedrijventerreinen en kantoren in het stedelijk gebied, terwijl het onderzoek heeft aangetoond dat de groei in werkgelegenheid (80%) en bedrijvigheid (60%) zich voornamelijk voordoet buiten deze formele werklocaties.

De provincie signaleert en agendeert. Alleen in samenwerking met gemeenten en andere gebiedspartners is sturing mogelijk, zeker gelet op de financiële armslag van de provincie. Agenderen is iets anders dan 'zorgen dat'. Die rol kan vaak aan andere partijen worden overgelaten. Belangrijk is dat de provincie inspireert en een visie op de opgaven formuleert. Daarmee worden andere partijen in hun kracht gezet en in positie gebracht.

Naast de rol van regionale belangenbehartiger is die van 'kennismakelaar' van groot belang. De provincie moet investeren in een regionale kennishuishouding, die onontbeerlijk is voor het bepalen van beleid. Bij de vraag wie over de ruimtelijk-economische dynamiek gaat, zijn de provinciale grenzen ondergeschikt aan de maatschappelijke opgaven. De provincie maakt een integrale aanpak van regionale vraagstukken mogelijk. Dat doet zij waar nodig door een samenwerking zoals in MRA-verband, die over de eigen grenzen heen gaat.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en bereikbaarheid.

Voor meer informatie:

- *Visie Werklocaties 2030+ (988624)*

- *Structuurvisie werklocaties (1122918)*

- *Beleidsregel locatiebeleid stedelijk gebied (1212800)*

- *Beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen in het landelijk gebied (696474)*

- *Convenant voorraadbeheersing en afstemming werklocaties Flevoland (1337821)*

- *Ruimtelijke gevolgen van nieuwe werkvormen (1481381)*

- *Bestuursopdracht voor de actualisatie Visie Werklocaties (1538267)*

Gebiedsontwikkeling: ‘Dansen door de schalen’

De oorspronkelijke reden om de provincie op te richten, snijdt nog steeds hout. Flevoland is nog niet af en verdient een eigen bestuur dat zich er primair op richt om het gebied door te ontwikkelen. Flevoland heeft zich snel ontwikkeld en heeft de opdracht om zich ook de komende decennia verder te ontwikkelen. De opgave is een perspectiefrijke provincie te creëren waar het goed wonen, werken en recreëren is. Daarbij heeft de provincie het belang voor ogen van de inwoners van het gebied en van de omliggende regio's in westelijke, maar ook noordelijke en oostelijke richting. Flevoland staat blijvend voor een ontwikkelopgave met grote financiële impact.

Niet alles hoeft in één keer en op korte termijn opgepakt te worden. Het kan ook een oplossing zijn om de ontwikkeling stap voor stap ter hand te nemen en over de jaren heen door te zetten. Dit vraagt iedere keer opnieuw om te overwegen wat het eerst gedaan moet worden. Met de gebiedspartners moet de provincie zich bezinnen op de vraag hoe de ambities voor Flevoland gerealiseerd kunnen worden. Dit betekent een keuze voor een werkwijze die steeds kan worden aangepast om een bepaalde stip op de horizon te kunnen bereiken.

De schaalgrootte maakt dat provincie, gemeenten en waterschap elkaar goed kunnen vinden. De lijnen zijn kort. In de provincie zijn geen bestuurlijke hulpstructuren nodig. Flevoland heeft altijd zelf gekozen voor de samenwerking en schaal die het beste past bij de betreffende opgave. Vanuit zijn oorsprong en specifieke kenmerken is Flevoland gericht op samenwerking, niet op hiërarchie.

Om regionale vraagstukken aan te kunnen pakken, is er geen sprake van één ideale schaal. Soms spelen regionale opgaven op het grondgebied van één gemeente, maar vereist de aanpak afstemming of samenwerking met verschillende overheden. Door de opkomst van de netwerksamenleving doorsnijden ruimtelijke vraagstukken steeds vaker allerlei bestuurlijke grenzen en kent elke opgave (ruimtelijk, economisch, landschappelijk) zijn eigen passende schaal. Daarom zorgt de provincie voor een integrale aanpak van regionale vraagstukken, waar nodig door samenwerking over de eigen grenzen heen.

De gedachte achter de manier waarop de provincie stuurt, is een mengvorm van top-down sturing en bottom-up sturing. Bij nationale opgaven neemt de provincie in de regio het initiatief door duidelijke (ruimtelijke) kaders te stellen en samenwerking te organiseren. Daarnaast biedt de provincie ruimte voor een organische ontwikkeling in kleine stappen vanuit een langetermijnperspectief. Flevoland wil ruimte geven aan wisselende coalities van samenwerkingspartners en kiest de schaal van samenwerking die daarbij het beste past (gebiedspartners, gemeentelijk, regionaal, interprovinciaal, internationaal). Het is voor de provincie de uitdaging om te balanceren tussen het formuleren van heldere publieke doelen en tegelijkertijd ruimte bieden aan marktpartijen waarmee wordt samengewerkt.

De belangrijkste gebiedsprogramma's in de komende jaren zijn:

- RRAAM/Almere 2.0, inclusief Floriade: doorontwikkelen van Almere tot een volwaardige stad volgens de uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 en verder vormgeven van het fonds Verstedelijking Almere van waaruit de groei wordt betaald.
- Markermeer/IJmeer: uitwerken van de afspraken uit de Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer over de verbetering van de natuurkwaliteit zodat er geen belemmering is voor vormen van economische ontwikkeling (Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem, inclusief realisatie MarkerWadden).
- Ontwikkeling Lelystad Airport en OMALA, inclusief de ontsluiting via de weg, Speciale Economische Zone (douanevoorzieningen), Maintenance, Repair, Overhaul (onderhoud, reparatie en revisie) en een koppeling met technisch onderwijs.
- Realisatie Flevokust, inclusief Speciale Economische Zone voor de doorvoer van agroproducten (certificering en douanefaciliteit); op langere termijn de ontwikkeling van de Baai van Eesteren oppakken (verbinding van Zwolle naar Alkmaar) om zo het multimodale knooppunt te optimaliseren.
- Ruimtelijk-economische structuurversterking Noordelijk Flevoland: waaronder havenontwikkeling Urk, doorontwikkelen composietencluster, NLR/ Voorsterbos, Speciale Economische Arrangementen Tuinbouw Ens en Luttelgeest (innovatieve oplossing voor brijnwater als restproduct van gietwater).

- Nieuwe Natuur: door het aan- en verkopen van grond of het verruilen ervan draagt de provincie eraan bij dat de projectideeën die Provinciale Staten in 2014 hebben geselecteerd, kunnen worden gerealiseerd in geheel Flevoland. Nieuwe Natuur is robuust, divers en goed beleefbaar en toegankelijk voor inwoners en bezoekers.
- Het gebied dat grenst aan de randmeren, de zogenoemde Oostrand, biedt volop kansen voor het beleven van (water-)natuur. De afgelopen jaren is gebleken dat kansrijke businesscases van ondernemers in toerisme en recreatie vastliepen op hoge verkeersdruk over buitenwegen. De Oostrand wordt beter toegankelijk als recreatief uitloopgebied voor de Noordvleugel door te investeren in wegen die de hogere verkeersdruk kunnen opvangen.
- De subsidies voor economische structuurversterking (Zuiderzeelijngelden), de subsidies uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Plattelandontwikkelings-programma (POP 3) inzetten voor (ruimtelijk) economische projecten. Uitgangspunt is een realistische businesscase (met creatieve financieringsarrangementen) die de beleidsdoelen en doelen van gebiedsontwikkeling van de provincie versterkt.

Voor meer informatie:

<http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/grote-projecten/>

<http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/grote-projecten/Gebiedsontwikkeling.pdf>

<http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/grote-projecten/omgevingsagenda/>

Vitaal Platteland

De provincie is verantwoordelijk voor keuzes die bijdragen aan een vitaal platteland. Wat is er in Flevoland nodig voor een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waar het goed leven, werken en recreëren is? In 2014 wordt een agenda opgesteld die een integraal beeld geeft van de (mogelijke) ontwikkeling van het platteland. Waar nodig bevat de agenda voorstellen voor de aanpassing/inzet van het provinciaal instrumentarium (bv. structuurvisie, beleidsregels, verordening, subsidie). De agenda is bedoeld als basis om keuzes te maken aan het begin van de periode 2015-2019 en daarmee in zijn geheel als input voor de verkiezingen.

De provincie focust op ruimtelijk-economische vraagstukken. Het gaat om ontwikkelingen in het gebied (bv. akkerbouw, veehouderij, neventakken, transformatie) met behoud van de kwaliteiten van het gebied (bv. water, bodem en natuur) en de leefbaarheid (versterking van de woonkernen).

Centrale vraagstukken zijn:

- overheidsbemoeienis versus de werking van de markt (voorbeeld: wel of geen grenzen stellen aan bedrijfsomvang)
- balans tussen bedrijfsontwikkeling en de kwaliteiten van het gebied (voorbeeld: erfomvang)
- leefbaarheid in relatie tot ruimtelijk-economische vraagstukken (voorbeeld: nevenactiviteiten ter verbreding van de economische basis van agrarische bedrijven)
- Teelt van hoogrenderende gewassen leidt op korte termijn tot winst, maar op lange termijn tot achteruitgang van de bodemvruchtbaarheid, opbrengsten en waterkwaliteit.
- visie op de landbouwstructuur (voorbeeld: bodemdalingsgebieden).

Voor de ruimtelijk-economische ontwikkelingen in het landelijk gebied worden de subsidies voor economische structuurversterking (Zuiderzeelijngelden), de subsidies uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en Plattelandontwikkelingsprogramma (POP 3) ingezet.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, energie en bereikbaarheid.

Voor meer informatie:

Startnotitie Vitaal Platteland (1582923)

Versterken toegevoegde waarde landbouw

Het landelijk gebied van Flevoland is ingericht voor de landbouw. De grote percelen, de efficiënte inrichting en de goede landbouwstructuur hebben Flevoland veel goeds gebracht; de Flevolandse landbouw staat aan de top. De landbouw ziet zich echter voor verschillende uitdagingen gesteld.

- Binnen het landbouwgebied zijn verschillende trends herkenbaar die deels tegenstrijdig zijn. Zo is er sprake van een verdergaande schaalvergroting en intensivering, die aansluit bij het principe van scheiding van functies. Tegelijkertijd zien we ook een verbreding naar andere economische sectoren die zeker in de nabijheid van steden en dorpen ook tot verweving van functies leidt. Dit kan leiden tot botsende belangen.
- Flevoland steunt voor de voedselproductie en de energietransitie op een sterke én duurzame agrarische sector. En topbouw is alleen mogelijk op een topbodem. De kwaliteit van de Flevolandse bodem gaat achteruit. De agrariërs merken dit aan hun opbrengst. De bodembiodiversiteit is zeer laag. De kwaliteit van het grondwater voldoet nog aan de normen, maar naar verwachting zullen de gehalten bestrijdingsmiddelen in de nabije toekomst een probleem worden. Landbouw, natuur, drinkwatervoorziening en waterbeheer zijn afhankelijk van een goede bodem- en grondwaterkwaliteit.
- De vergroeningseisen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zullen ook in Flevoland doorwerken. Kiest de provincie daarbij voor een minimale invulling, met maximale vrijheid voor de boeren of wil de provincie de eisen aangrijpen om te voldoen aan maatschappelijke opgaven? Opgaven die te maken hebben met het geleidelijk aan verdwijnen van landschapselementen en de achteruitgang van natuurwaarden in het agrarisch gebied. Wil de provincie actief gaan sturen op gewenste ontwikkelingen? Hoe is economische kwaliteit te combineren met ecologische en landschappelijke kwaliteiten en tegen welke kosten?
- De overgang naar een economie die draait op biomassa als grondstof, biedt voor de landbouw veel kansen. De vraag is hoe die in Flevoland het best kunnen worden verzilverd. Hier ligt een belangrijke link met het thema energie.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid en energie.

Voor meer informatie:

<http://www.najk.nl/ondernemende-jongeren/inter-nationaal/glb-na-2013/vergroening-in-het-nieuwe-glb/>
<https://www.natuurmonumenten.nl/sites/default/files/GLB%20uitwerking%20advies-visie%20EFA%2020130930.pdf>
<http://www.lto.nl/dossiers/Gemeenschappelijk-Landbouwbeleid/10833519/Ongelijkheid-door-vergroening-GLB>
<http://agrarischwaterbeheer.nl/nieuws/actieplan-bodem-en-water-flevoland>

Duurzaam gebruik van de ondergrond

De bodem en ondergrond vormen de grond van het menselijk bestaan. Een gezonde bodem is essentieel voor de agrarische sector. De ondergrond levert duurzame energie (geothermie en warmte- en koudeopslag ofwel WKO) en draagt infrastructuur en gebouwen. Daardoor is bodemdaling voor Flevoland een belangrijke bedreiging. De toestand van de bodem bepaalt hoe veerkrachtig Flevoland is om extreme weersomstandigheden en wateroverlast te doorstaan. Veel eigenschappen van de bodem zijn niet hernieuwbaar en bodemprocessen zijn vaak onomkeerbaar. Om ook in de toekomst gebruik te blijven maken van het grote potentieel van de ondergrond, is een duurzaam beheer van bodem en ondergrond nodig. De provincie kan keuzes maken over:

- Het wel of niet toestaan van geothermie/WKO (in relatie met duurzame energie en innovatieve technieken)
- De vraag hoe om te gaan met bodemdaling;
- De vraag hoe om te gaan met agrarisch waterbeheer;
- De vraag hoe om te gaan met niet-duurzame bodemenergiewinning (schaliegas).

Duurzaam gebruik van de ondergrond is een belang van velen (agrariërs, inwoners, bedrijven, overheden). De provinciale rol is vooral: stimuleren, faciliteren, financieren, communiceren en voor een beperkt deel het stellen van kaders.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, ruimtelijke ontwikkeling, waterbeleid, energie en cultuur.

Voor meer informatie:

*Nota Duurzaam Gebruik van de Flevolandse Ondergrond 2013-2017 (1510221).
Lobbyleaflet Schaliegas (1615159).*

Droge voeten blijven garanderen

Droge voeten en een zoetwatervoorziening zijn voor langere termijn gegarandeerd in 99% van Flevoland. Er zijn delen van het agrarische gebied in Noordoostpolder waar het, onder andere door bodemdaling, steeds moeilijker wordt om de bodem droog te houden. Aan de hoge provinciale wateroverlastnorm voor extreme situaties (heftige en/of langdurige regen) kan in deze gebieden alleen tegen maatschappelijk hoge kosten worden voldaan.

Het provinciale beleid voor de wateropgave was tot nu toe gebaseerd op de notie dat elke vorm van grondgebruik overal mogelijk zou moeten zijn, ook in de toekomst. Het staat echter vast dat de grenzen van de maakbaarheid van de polder op dit front in de komende decennia worden bereikt.

De provincie waarborgt dat de waterhuishouding op orde is door kaders te stellen voor het waterschap en door activiteiten mogelijk te maken die gericht zijn op een goede bescherming tegen wateroverlast en op een doelmatig watersysteembeheer. Tot nu toe hebben de overheden (provincie en waterschap) de rol op zich genomen om met het watersysteem elke activiteit maximaal te faciliteren. Daar komen de hoge wateroverlastnormen vandaan en daarom zijn alle bebouwde buitendijkse gebieden beschermd door een regionale kering. De eigen verantwoordelijkheid van burgers en ondernemers heeft nauwelijks een expliciete plek gekregen in het provinciaal beleid. Het OESO-rapport *Water Governance in the Netherlands: fit for the future?* stelt vast dat Nederlandse burgers zich nauwelijks bewust zijn van de inspanningen die de overheid pleegt om hen te beschermen tegen overstromingen. Het rapport ziet zelfgenoegzaamheid en gebrek aan bewustzijn als risico voor een toekomstig waterbeleid.

Natuurlijke processen zoals bodemdaling en klimaatverandering leiden tot grotere verschillen binnen Flevoland. Het onbeperkt faciliteren van alle vormen van gebruik leidt tot zeer hoge kosten voor het waterbeheer. Dit vraagt van de overheden om scherpere keuzes te maken op het grensvlak van privaat en publiek belang.

Bij innovatieve, nieuwe gewenste ontwikkelingen, zoals Oosterwold en Flevokust, is het toepassen van algemeen geldende regels niet altijd haalbaar. Het is dan de vraag of het mogelijk en wenselijk is maatwerk toe te passen en kosten en baten tegen elkaar af te wegen.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken waterbeleid, regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, energie en natuur.

Voor meer informatie:

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/03/17/oecd-studies-on-water-water-governance-in-the-netherlands-fit-for-the-future.html>
Voorontwerp partiële herziening Omgevingsplan (1609656).

Energie- en grondstoffentransitie: Flevoland in balans

Energie

Flevoland is nationaal koploper op het gebied van hernieuwbare energie. In 2015 wordt 90% van het eigen energieverbruik duurzaam opgewekt. Hierbij telt het verkeer niet mee. In het landschap zijn windmolens niet meer weg te denken. Ze zijn uitgegroeid tot dragers van de identiteit van Flevoland. Dankzij de windmolens is de inkomenspositie van veel agrariërs structureel versterkt en zijn nieuwe banen gecreëerd.

In 2020 wil de provincie energieneutraal zijn. Hiermee draagt de provincie fors bij aan de beoogde nationale energietransitie. Medio 2050 wil Nederland onafhankelijk zijn van fossiele energie.

Doordat er voortvarend is gehandeld, heeft het provinciale klimaat- en energiebeleid al veel opgeleverd. Maar de energietransitie biedt Flevoland nog meer kansen:

- Op economische structuurversterking door inkomensverbetering, bedrijfsvestigingen, innovatie en een circulaire benadering van de economie.
- Op deelname van alle Flevolandse in stad en land. Zij kunnen duurzaam investeren in energie-opwekking of goedkopere Flevolandse stroom afnemen en zo hun besteedbaar inkomen laten toenemen.
- Om een energie-exporterende regio te worden door het eigen energieverbruik terug te dringen. Dit vraagt er wel om dat de provincie de geschetste kansen benut en alert schakelt tussen de belangen van de Flevolandse, de economie en omgeving. Dan is een duurzame ontwikkeling mogelijk en kan de energieopwekking worden geborgd. Een goede inpassing in de energiehuishouding is daarbij wel een voorwaarde; alleen dan wordt de productie optimaal benut en komt de opbrengst maximaal ten goede aan Flevoland.

Belangrijkste vragen:

- Wil Flevoland koploper blijven op het gebied van duurzame energieopwekking? En alleen met windenergie of ook met andere opties?
- Kiest Flevoland voor energieneutraliteit of wordt een energieleverende rol geambieerd? Is dit een ambitie inclusief of exclusief de energiebehoefte van mobiliteit?
- Op welke energiemix zet Flevoland in? Windenergie is een vertrouwde waarde, de grondstoffentransitie biedt nieuwe mogelijkheden.
- Hernieuwbare energie produceren is één ding, het goed verkopen door de energie juist in te passen op het energienet is nog wat anders. Hoe zorgen we bij lokale opwekking van hernieuwbare energie voor een maximaal profijt voor de Flevolandse?
- Wordt gekozen voor een invulling van de energietransitie waarbij mens, werk en omgeving in onderlinge balans zijn of prevaleert één van de belangen?

Grondstoffen

Van een economie die gebaseerd is op fossiele grondstoffen naar een nieuwe economie waarin biomassa en het sluiten van kringlopen de hoofdrol spelen. Dat is de uitdaging voor de toekomst. Deze zogeheten bio-economie biedt in de toekomst grote kansen. Nu al houden veel bedrijven rekening met een toekomstige schaarste aan energie en grondstoffen.

Flevoland heeft met zijn areaal aan landbouw en natuur en de kennisinstellingen CAH Vilentum en WUR/ACRRES een goede uitgangspunt in de bio-economie. Er liggen kansen voor het innovatieve bedrijfsleven om meer waarde te creëren uit (de reststromen van) onze groene grondstoffen. Ook het principe 'afval bestaat niet' past bij Flevoland: hier kunnen energiestromen, waterstromen, afvalstromen en voedselstromen in balans komen.

De provinciale rol in de bio- en circulaire economie kan proactief of reactief zijn. Bij reactief gaat het vooral om het stellen van kaders voor de ruimtelijke gevolgen van initiatieven op het gebied van duurzaamheid. Proactief kan bijvoorbeeld gaan over het inzetten op kennisontwikkeling en participeren in (inter-)nationale netwerken.

Maatschappelijke initiatieven komen niet meer tot stand in een hiërarchische setting. Adequate ‘governance’ is vereist om doelen en ambities te realiseren. Dit is maatwerk waarbij de provincie moet kunnen putten uit de volledige bandbreedte van mogelijke rollen, afhankelijk van het netwerk waarbinnen doelen gerealiseerd worden en de fase waarin een project zich bevindt.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, energie en natuur.

Voor meer informatie:

<http://www.energieakkoordser.nl/>

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/windenergie>

<http://www.ipo.nl/milieu-energie-klimaat/energie>

<http://www.ipo.nl/publicaties/interprovinciale-samenwerking-energietransitie-en-duurzame-economie-van-start>

<http://www.flevoland.nl/producten-en-diensten/omgevingsplan-flevoland-2/>

Schaliegas

Er is een reële kans dat de komende jaren in Flevoland naar schaliegas wordt geboord. Er is een opsporingsvergunning schaliegas verleend voor het gebied Noordoostpolder. Het Rijk stelt een plan MER (milieu-effectrapportage)/structuurvisie Schaliegas op, waarin zoekgebieden voor schaliegaswinning worden vastgelegd. Waarschijnlijk wordt een deel van de Noordoostpolder aangewezen als zoekgebied voor schaliegaswinning.

Voor schaliegas is veel schoon water nodig. Dit levert wellicht milieurisico's en overlast op voor de omgeving (bv. geluid, licht, trillingen, een negatief imago). Het is niet duurzaam en levert geen directe regionale baten op voor Flevoland.

Als in Flevoland een gebied wordt aangewezen voor de opsporing van schaliegas, doen zich voor de provincie de volgende opties voor:

- Gezamenlijk blijven verzetten tegen de winning van schaliegas, met partners (gemeenten, waterschappen en andere gebiedspartners die hier belang bij hebben);
- Zoveel mogelijk baten naar de regio halen door onderhandelen.

De provincie heeft geen bevoegdheden in de diepe ondergrond. Activiteiten in de diepe ondergrond hebben wel bovengrondse effecten en kunnen dus provinciale belangen (negatief) beïnvloeden. Kortom, de provincie gaat er niet over, maar het gaat Flevoland wel aan. Daarom is in de nota Duurzaam Gebruik van de Flevolandse Ondergrond 2013-2017 (juni 2013) vastgelegd: “de ondergrond van Flevoland wordt niet benut voor het opsporen en winnen van aardgas uit onconventionele voorkomens, zoals schaliegas, vanwege de risico's die gepaard gaan met het opsporen en winnen ervan”.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken regionale economie, energie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid.

Voor meer informatie:

Nota Duurzaam Gebruik van de Flevolandse Ondergrond 2013-2017 (1510221)

Lobbyleaflet Schaliegas (1615159).

De bereikbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren

Tot 2025 doet zich een aantal ontwikkelingen en opgaven op het gebied van mobiliteit voor. Dit betreft economische bereikbaarheid, knelpunten in de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid. De startnotitie *Actualisatie mobiliteitsbeleid* heeft tot doel de ambities voor provinciaal mobiliteitsbeleid opnieuw vorm te geven. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van Flevolands eigen wegen en vaarwegen, om de wensen voor investeringen in mobiliteit door andere partijen die bijdragen aan de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van de provincie. Met een nieuw mobiliteitsbeleid voldoet de provincie aan de Planwet Verkeer en Vervoer die een Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan voorschrijft. Het huidige plan verloopt in 2015.

De genoemde ontwikkelingen en opgaven staan daarnaast niet los van een brede context van maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe technologieën met een geheel eigen dynamiek. Bekende voorbeelden zijn: de vergrijzing van de bevolking in combinatie met elektrisch rijden (zowel fiets- als autoverkeer), de veranderende vraag naar openbaar vervoer en de stijgende kosten ervan. Zo zullen er nog veel meer voorbeelden zijn, die geïnventariseerd moeten worden voor de visie op mobiliteit. De provincie zal moeten kiezen welke rol ze inneemt in deze maatschappelijke ontwikkelingen, de (afweging)kaders voor mobiliteit moeten vaststellen en prioriteiten bepalen voor de opgaven waarvoor ze wordt gesteld.

De keuzes moeten leiden tot:

- Een geactualiseerde provinciale visie op mobiliteit, openbaar vervoer (inclusief de vastgestelde OV-visie) en het vaarwegbeheer met daarin een beschrijving van de provinciale rollen.
- Een transparant toetsings- en afwegingskader voor het mobiliteitsbeleid om te kunnen verantwoorden waarom de provincie ergens in investeert en welke vraagstukken van mobiliteit ze daarmee oplost. Daarbij moet nadrukkelijk aandacht zijn voor de bestuurlijke betrokkenheid en voor de momenten waarop GS en PS ervoor kiezen om te investeren in de infrastructuur.
- Een lobby voor de integrale ontwikkeling van de provincie op het gebied van infrastructuur. Deze moet rekening houden met de thema's bereikbaarheid, verkeersveiligheid en maatschappelijke ontwikkeling.
- Een voorbereiding op stelselwijzigingen in het kader van een mogelijke vervoerregio Amsterdam - Almere en het opgaan van de BDU in de algemene uitkering.

In de komende Statenperiode spelen de volgende onderwerpen:

- Er moet een keuze worden gemaakt tussen de aanleg van een N30 autoweg tussen Almere en Nijkerk of het verbreden van de huidige Gooiseweg en Nijkerkerweg.
- Het speerpuntgebied Oostrand van Flevoland omvat de zone van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland langs de randmeren tussen Ketelhaven en Stichtse brug. Het gebied wordt gekenmerkt door een langgerekte zone van bos- en natuurgebieden langs de randmeren. Door oplossingen te bieden voor de verkeersdruk in de Oostrand kan de (water)natuur de basis bieden voor natuurbeleving en vergroten de kansen voor ondernemers in toerisme en recreatie.
- De provinciale inzet voor verbreding van de A27 tussen de Waterlandseweg (Almere) en Eemnes blijft onverminderd.
- Als Lelystad Airport gaat uitbreiden, zal de bereikbaarheid van de luchthaven over de weg de komende tijd worden verbeterd. Het gaat dan om betere busverbindingen tussen de nieuwe terminal en station Lelystad Centrum, een derde aansluiting op de A6 en een verbindingsweg daarnaar toe. Daarnaast zal het rijk een MIRT-verkenning (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) starten voor de capaciteitsuitbreiding van de A6 tussen Lelystad en Almere. Het doorontwikkelen van een verkeers veilige provinciale infrastructuur blijft ook in de volgende Statenperiode van belang. Nieuwe ontwikkelingen als een e-bike en de daarmee samenhangende toename in fietsongevallen vragen om een antwoord.
- Een goede ontsluiting van het landelijk gebied via openbaar vervoer blijft een uitdaging. De vastgestelde OV-visie (kosteneffectieve oplossingen en een groter beroep op burgerinitiatieven) is hierbij leidend.
- In 2014 hebben PS belangrijke besluiten genomen over het kwaliteitsniveau van de bestaande infrastructuur en hebben daartoe tot 2023 voldoende geld geregeld. Afgesproken is om in 2019 een nieuwe doorkijk te geven voor de dan komende 10 jaar. Besluitvorming daarover zal plaatsvinden in de Statenperiode die start in 2019.
- Tot 2021 investeert de provincie jaarlijks ongeveer 20 miljoen euro in capaciteitsverbeteringen van de provinciale infrastructuur. Wanneer deze zijn uitgevoerd, beschikt Flevoland over een zeer robuust wegennet.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken bereikbaarheid, regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid, energie en cultuur.

Voor meer informatie:

OV-visie ter inzage (1607317)

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport 2014-2018 (http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/bereikbaarheid/beleid/p_MIRT_4.pdf)

Natuur om van te genieten

Flevoland is een provincie met veel (grote) natuurgebieden die belangrijk zijn voor het woon- en leefklimaat. De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is gedecentraliseerd.

De provincie staat voor de uitdaging de gebruikswaarden van de Flevolandse natuur voor de mens te vergroten.

Dit raakt beheer en inrichting (beleefbaarheid: aantrekkelijkheid, toegankelijkheid, bereikbaarheid, aanwezigheid voorzieningen), economisch profijt (vrijtijdseconomie, educatie en functionele diensten als waterberging, houtoogst, plaagbestrijding) en draagvlak en bekendheid (welke natuur wordt het meest gewaardeerd, de rol van mensen bij beheer en inrichting, communicatie en promotie, inclusief het verbeteren van de zichtbaarheid van de Flevolandse natuur).

De provincie staat voor de volgende keuzes:

- Wil de provincie economische ontwikkelingen die bijdragen aan de gebruikswaarden mogelijk maken en wil de provincie daar ook actief in sturen en stimuleren (bijv. Nationaal Park Oostvaardersplassen)?
- Wil de provincie in alle natuurgebieden een bepaalde basiskwaliteit behouden en op dat niveau beschermen en laten beheren, of kiest de provincie voor prioritair gebieden ten koste van 'overig' groen?
- Welk belang hecht de provincie aan natuur in de stad en aan de instandhouding van landschapselementen en vergroeningselementen in het landelijk gebied en welke rol wil ze daarin nemen?
- Welke rol verwacht de provincie van de uitvoerende organisaties (terreinbeheerders, landschapsbeheer, collectief agrarisch natuurbeheer) en hoe stuurt de provincie daarop?

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken natuur, regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid, regionale bereikbaarheid.

Voor meer informatie:

Pamflet Flevoland biedt ruimte (voorbereiding natuurvisie) (1539017),

Leaflet Natuurontwikkeling onmisbaar voor leef-en werkklimaat randstad (1452258)

Natuur van internationaal belang behouden - Oostvaardersplassen

De Flevolandse natuur is robuust en van groot internationaal belang.

De Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen zijn aangewezen als speciale beschermingszones voor de Europese Vogelrichtlijn (net als de grote wateren en de randmeren) en ook buiten de natuurgebieden komen soorten voor waarvoor Flevoland een belangrijk leefgebied is (bijv. kiekendief, rugstreeppad, (meer)vleermuis, grote zilverreiger, zeldzame varen en paddestoelen). De provincie is verantwoordelijk voor het behoud en de bescherming van de (inter)nationale natuurwaarden.

Flevoland is een provincie in ontwikkeling. Ook de natuur is niet volgroeid. Dit wringt soms met de Europese en Nationale kaders die uitgaan van instandhouding van bestaande soorten en gebieden. De uitdaging voor de provincie Flevoland is om naar de geest van de (inter)nationale kaders zorg te dragen voor de instandhoudingsdoelen zonder dat dit belemmerend werkt voor de doorontwikkeling

van de provincie. De ervaring die de provincie heeft opgedaan met principes als saldobenadering en natuurinclusief bouwen, laat zien dat deze mogelijkheden er volop zijn in Flevoland. Het vergt alleen wel lef en doorzettingsvermogen om (soms) tegen de gevestigde normen in te gaan en keuzes te maken die regelmatig pas op langere termijn tot de gewenste resultaten leiden.

Oostvaardersplassen

In 2014 is de bestuurlijke en maatschappelijke omgeving van de Oostvaardersplassen veranderd ten opzichte van de situatie bij de start 30 jaar geleden. De beheertaak wordt uitgevoerd op basis van door overheden vastgestelde kaders (Managementplan, Beheerplan Natura 2000, Spelregels EHS). Tegelijk is er de behoefte om de gebruikswaarden van de Oostvaardersplassen te vergroten en de betrokkenheid van mens en maatschappij te versterken.

Belangrijke vragen zijn:

- Op welke manier en via welke kaders kan de provincie haar rol vervullen ten aanzien van het dagelijks beheer en de Natura 2000-opgave?
- Welke rol past de provincie bij het versterken van de relatie tussen mens en maatschappij met de Oostvaardersplassen?
- Wil en kan de provincie bijdragen aan de ontwikkeling van een (inter)nationale toeristisch-recreatieve impuls in en rond de Oostvaardersplassen?
- Wat is het belang van de wetenschap in de kennisontwikkeling voor voorgaande drie punten voor de provincie en op welke manier kan de provincie daaraan bijdragen?
- Wat is de gewenste politiek bestuurlijke relatie van de provincie met Staatsbosbeheer en het maatschappelijk middenveld, en hoe richten we deze in?

De keuzeruimte is zeer beperkt. De huidige verantwoordelijkheden volgen uit de decentralisatie van de rijkstaak naar de provincies. De bestuurlijke arena rond de Oostvaardersplassen is versnipperd (ook het rijk en de gemeente stellen kaders). Dit maakt de invulling van de rol van de provincie moeizaam. Tegelijk doet zich aan het begin van de komende Statenperiode een logisch moment voor om met alle betrokken overheden en Staatsbosbeheer in gesprek te gaan over een functionele rol van de provincie rond het beheer en de maatschappelijke discussie. Te denken valt aan een toekomstagenda met een op maat gesneden organisatiestructuur (bijv. een Nationaal Park nieuwe stijl).

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken natuur, regionale economie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid.

Voor meer informatie:

<http://www.staatsbosbeheer.nl/Nieuws%20en%20achtergronden/Themas/Oostvaardersplassen.asp>

De culturele identiteit van Flevoland stimuleren

De culturele identiteit van Flevoland is jong en vitaal en nog volop in ontwikkeling. Het culturele erfgoed (van de Swifterbantcultuur via scheepswrakken en inpoldering tot het hedendaagse kunstaanbod) is onvoldoende bekend buiten de dijken.

In de provincie kan de presentatie van het Flevolands erfgoed toerisme en recreatie sterk stimuleren. Er gebeurt daarnaast veel op het gebied van theater, muziek, amateurkunst en beeldende kunst. Een goede presentatie van zowel erfgoed als de culturele vitaliteit van Flevoland biedt kansen om Flevoland landelijk goed op de kaart te zetten. Vandaar dat in de nota Cultuur op koers is gekozen voor het speerpunt Batavialand.

Erfgoedpark Batavialand

De uitdaging is het Flevolands erfgoed door een museale presentatie op (inter)nationaal niveau uit te dragen om jaarlijks minimaal 250.000 bezoekers (= 10% van 2,5 miljoen bezoekers aan Bataviastad) te trekken. De bedoeling is dat Nieuw Land Erfgoedcentrum en Bataviawerf vanaf 2015 opgaan in een nieuwe organisatie voor het Erfgoedpark. Zo kan effectief gebruik worden gemaakt van collecties, kennis en kunde.

De provincie komt in de nieuwe collegeperiode voor de keuze te staan om circa 3 miljoen euro in dit erfgoedpark te steken. Voorwaarde voor deze investering is een sluitende businesscase. Belangrijk voor de provincie is financiering door private partijen, een publieksbereik van minimaal 250.000 bezoekers en de versterking van de eigen identiteit onder meer in de thematiek van het erfgoedpark, die aansluit bij Flevoland, bij de omgeving van de Lelystadse kuststrook en bij Bataviastad.

Schokland

Schokland is een parel van het Flevolandse erfgoed. Op en rond het eiland zijn resten van 10.000 jaar bewoningsgeschiedenis te vinden. Het is een symbool van de niet aflatende strijd van Nederlanders tegen het water. Dit is de reden dat het eiland met zijn omgeving in 1995 als eerste in Nederland de status van Unesco Werelderfgoed heeft verkregen. De provincie heeft een belangrijke rol gespeeld bij het behoud van de archeologische, historische en natuurwaarden van het gebied. Vervolgens heeft de provincie de voortrekkersrol overgedragen aan de gemeente Noordoostpolder.

Belangrijkste uitdaging voor komende jaren is om een sluitend verdienmodel te ontwikkelen voor Schokland waarmee het behoud van het erfgoed kan worden veiliggesteld terwijl dat tegelijkertijd aan nationale en internationale bezoekers de kans biedt om de waarden van het 'eiland' te ervaren. Daarvoor moet een deel van het huidige agrarisch gebied worden omgevormd naar natuur en wordt een werelderfgoedmuseum gebouwd. Hier ligt ook een duidelijk rijksbelang. De provincie kan een belangrijke verbindende en belangenbehartigende rol spelen. Zowel richting het rijk als richting andere ontwikkelingen op het gebied van natuur, cultuur en recreatie in de omgeving.

Deze kernopgave is met name relevant voor de kerntaken cultuur, regionale economie, ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid en natuur.

Voor meer informatie:

Cultuur op koers in Flevoland, 2013-2016 (1438903).

SCHAKELN TUSSEN DE ROLLEN: HET BELANG VAN EEN FLEXIBELE ROLOPVATTING

In het vorige hoofdstuk zijn de kernopgaven voor dit gebied beschreven. De vraag is nu hoe de provincie kan bijdragen aan de verwezenlijking daarvan. Welke rol heeft ze daarbij en op welke schaal voegt zij waarde toe? Stellen we als provincie de kaders vast, zijn we toezichthouder of uitvoerder, regisseur of financier, verbinder of katalysator, wegbereider of belangenbehartiger? Opereert de provincie binnen de gemeentegrens of op regionale schaal, ligt de oplossing op nationaal of Europees niveau, of biedt een internationale aanpak het meeste resultaat?

In lijn met het Kompas 2020 en de ervaringen uit de afgelopen jaren is duidelijk dat daarop geen eenduidig antwoord mogelijk is. Elke opgave kan vanuit verschillende rollen en op verschillende schaalniveaus worden opgepakt. De keuze hangt af van de specifieke taak en van de specifieke maatschappelijke opgave. En bij elke opgave zijn verschillende rollen mogelijk. De provincie heeft als dé regionale belangenbehartiger een flexibele rol; zij moet in staat zijn om vanuit verschillende rollen en op diverse schaalniveaus te opereren; te kunnen schakelen tussen verschillende rollen. De ‘kunst van het besturen’ is om bij elke opgave de juiste keuze te maken.

De provincie heeft als middenbestuur de opgave om het gebied te besturen en te ontwikkelen. Daartoe heeft zij als bestuurslaag op het regionaal ruimtelijk-economisch domein, voor bereikbaarheid en bovenlokale cultuur een aantal formele bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten opzichte van de andere overheden, die onder meer in de rol van kadersteller en toezichthouder tot uitdrukking komen.

Naast en in aanvulling op deze formele positie zoekt de provincie actief de samenwerking met andere overheden en maatschappelijke organisaties om het effect voor de ontwikkeling van dit gebied zo groot mogelijk te maken. In die samenwerking kan de provincie als trekker, regisseur, participant en/of financier opereren, maar zij kan ook meer op de achtergrond blijven in een faciliterende rol.

Een bijzondere positie is voor de provincie als regionale overheid weggelegd als drijvende kracht in Europa. Zo beschikt de provincie over een breed palet aan rollen om vorm te geven aan de Flevolandse samenleving. Hieronder staan in het kort enkele relevante ontwikkelingen daarin:

- De formele positie: interbestuurlijk toezicht
- Samenwerking op diverse niveaus
- De rol van Europa

De formele positie: Interbestuurlijk toezicht

De provincie moet volgens de wet toezicht houden op een aantal taken van de gemeente, wat interbestuurlijk toezicht wordt genoemd. Op andere gebieden ziet het rijk toe op gemeenten.

Burgers moeten kunnen vertrouwen op een goede uitvoering van diverse taken.

Voorbeelden van toezicht zijn:

- De vraag of er voldoende zorg is voor veiligheid,
- De vraag of de gemeente in staat is (zelf of in samenwerking met anderen) om relevante taken goed uit te voeren, bijvoorbeeld in het sociaal domein
- De vraag of er voldoende financiële draagkracht is.

Op basis van nieuwe wetgeving is dit toezicht van de provincie opnieuw vorm gegeven. Met de zes gemeenten zijn afspraken gemaakt over de toezichtsinformatie en de manier waarop dit toezicht wordt uitgevoerd. Ter versterking van hun taak is overeengekomen dat de gemeenteraden dezelfde informatie ontvangen als de provincie. Op die wijze zijn de raden in positie gebracht om op de gebieden waarop Interbestuurlijk Toezicht (IBT) van toepassing is, toe te zien op de adequate uitvoering door het college van B&W.

Het interbestuurlijk toezicht wil een zo klein mogelijke belasting zijn voor de overheden. Tegelijkertijd biedt het inzicht in de manier waarop de gemeenten worden bestuurd, op welke gebieden de gemeenten hun zaken op orde hebben en waar verbetering nodig en mogelijk is.

Met de colleges van de gemeenten spreekt de provincie periodiek over haar bevindingen op de diverse gebieden. De komende jaren genereert dit IBT een integraal beeld van de afzonderlijke gemeenten. Daarbij wordt in bestuurlijk overleg gesproken over de mogelijkheden hoe het bestuur kan worden versterkt. In uiterste gevallen heeft de provincie instrumenten om een overheid aan te sporen tot actie. Dat kan bijvoorbeeld op basis van de bevoegdheid om een aanwijzing te geven.

In deze rol moet de provincie toezien op de uitvoering van diverse taken door de gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen. De opgave voor de provincie is de kwaliteit van het openbaar bestuur te bewaken en waar mogelijk te versterken.

Dezelfde organisaties zijn op andere terreinen partners waarmee de provincie samenwerkt om bovenlokale doelstellingen te verwezenlijken. Nu het IBT zich ontwikkelt tot een meer geïntegreerde beoordeling waarover openlijk wordt gesproken, kan dat tot spanningen leiden en kan de relatie tussen de overheden onder druk komen te staan.

De bestuurskracht van de gemeenten is in 2010 voor het laatst onderzocht. De omstandigheden, de opgaven voor de gemeente en de vragen vanuit de samenleving hebben zich nadien verder ontwikkeld. Heeft de bestuurlijke praktijk zich in voldoende mate ontwikkeld om de vragen van deze tijd te beantwoorden? Kan de provincie zich verdienen te maken door met de gemeenten de kwaliteit van het bestuur in kaart te brengen en te bespreken? Hoe kan de relatie tussen de lokale en provinciale besturen geoptimaliseerd worden zodat “de neuzen in dezelfde richting wijzen”?

Samenwerking bij de opgaven

De provincie staat ten dienste van de Flevolandse samenleving. Voor de ontwikkeling van het gebied werkt zij met veel partners samen. Niet alleen met medeoverheden (rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) maar ook met maatschappelijke partners en het bedrijfsleven wordt intensief samengewerkt. Op deze bestuursstijl is in de huidige bestuursperiode bewust ingezet. Dit is met wisselend succes gebeurd, omdat belangen niet altijd gelijk oplopen en bijvoorbeeld de crisis van de afgelopen jaren de financieringsmogelijkheden heeft beperkt.

De wederzijdse afhankelijkheden leiden tot de vraag wat goede vormen van samenwerking zijn. Dit vraagt maatwerk en keuzes, waarbij de afweging is of zij bijdragen aan provinciale doelstellingen. Dit wordt ‘gebiedsontwikkeling nieuwe stijl’ genoemd. Deze samenwerking rust op vier pijlers:⁶

- Stip op de horizon
- Verbreding van de opgaven
- Nieuwe vrienden
- Nieuw geld

De kracht van de samenleving

Traditioneel was samenwerking vooral gericht op medeoverheden. De huidige samenleving bestaat echter ook uit netwerkverbanden rondom een gezamenlijk of een gedeeld belang. Daar komt een dimensie bij. De rol van de overheid is al geruime tijd aan het veranderen en zij trekt zich terug. De opgaven worden echter niet kleiner en nemen toe in complexiteit. De verwachting is - en voor een deel is deze bewaardheid - dat de samenleving deze opgaven oppakt. Er ontstaan initiatieven vanuit de samenleving die kunnen zorgen voor nieuw elan; zij mobiliseren denkkraft, kennis, middelen en ondernemerschap. Zo zorgen zij voor de nodige energie, voor draagvlak en tegelijkertijd komt er geld beschikbaar. De provincie is bij uitstek geschikt om partijen bij elkaar te brengen, om dergelijke netwerkverbanden te stimuleren, te faciliteren en eventueel daarin te participeren. Dit kan tot verrassende partners leiden, die bijdragen aan de realisatie van provinciale doelen en die tegelijk hun eigen ambities proberen waar te maken. In het najaar van 2013 heeft de provincie een Kader voor samenwerking vastgesteld.

Intra-bestuurlijke samenwerking

Het toenemende belang van het vermogen om te kunnen schakelen tussen verschillende rollen heeft ook gevolgen voor het samenspel tussen volksvertegenwoordiging, bestuur en ambtelijke organisatie.

⁶ Voor meer informatie over deze vier pijlers van de gebiedsontwikkeling:
<http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/grote-projecten/Gebiedsontwikkeling.pdf>

Na de slag die is gemaakt om het provinciale profiel te richten op de kerntaken, is het de komende periode de uitdaging om het gekozen profiel daadwerkelijk te versterken en uit te dragen. Dit maakt creativiteit in de taakvervulling noodzakelijk en stelt hoge eisen aan de wendbaarheid van alle betrokkenen. Van betekenis kunnen zijn voor het gebied vraagt ook flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Het is belangrijk om het provinciale programma niet voor vier jaar dicht te timmeren. Er zijn altijd nieuwe ontwikkelingen die erom vragen dat de provincie daarin een rol oppakt. Dit vraagt om sturing en beheersing op voldoende afstand, en vereist vertrouwen en informatie en communicatie tussen politiek en bestuur. Daartoe moet de provincie zowel haar personele als financiële middelen flexibel en dynamisch kunnen inzetten. De organisatie is door de bezuinigingen en ombuigingen 'lean' geworden. De komende tijd zal het accent liggen op de ontwikkeling van een omgevingsbewuste en flexibele organisatie en van medewerkers die eraan bijdragen dat de provincie wordt gezien als presterende overheid.

Samenwerking op lokaal en regionaal niveau

De gemeente is voor burgers de eerste overheid.

Zij bestuurt het sociale domein en zorgt voor de fysieke ontwikkeling van haar grondgebied. De zes Flevolandse gemeenten zijn vanaf het begin van deze provincie stevig gepositioneerd om de lokale opgaven op te pakken. De provincie is bij uitstek de regionale belangenbehartiger. Zij richt zich als middenbestuur vooral op de regionale opgaven en de ontwikkeling van het gehele gebied. Voor dergelijke ontwikkelingen werkt de provincie samen met de overheden binnen het gebied en waar nodig daarbuiten. Er is ook samenwerking over de eigen grenzen heen, zeker wanneer het gaat om relevante maatschappelijke opgaven. Uiteraard verschillen de rollen en de verantwoordelijkheden van provincie en de andere overheden. De afgelopen periode is een Flevolandse agenda ontwikkeld die beoogt op regionaal niveau samen te werken. Dat gebeurt in wisselende samenstelling, afhankelijk van het onderwerp of project.

De provincie wil de relatie met de lokale besturen en bestuurders verder uitbouwen. Zij wil inspireren, ontwikkelingen signaleren en agenderen en als belangenbehartiger optreden waar dat meerwaarde heeft. Zij wil anderen goed in positie brengen. Goede verstandhoudingen zijn een voorwaarde om als provincie en als regio doelen te realiseren. De regio is gebaat bij het formuleren van een gezamenlijke regionale agenda waarin de dialoog en samenwerking voorop staan. Tegengestelde belangen moeten daarin bespreekbaar worden gemaakt en vanuit gezamenlijke opgaven worden opgepakt.

Samenwerking op (inter)nationaal niveau

Flevoland is geen eiland, maar drijft mee op de golven van (inter)nationale ontwikkelingen.

De oplossing voor veel Flevolandse vraagstukken ligt dan ook vaak buiten de provinciegrens. Op het Flevolandse grondgebied spelen ontwikkelingen en opgaven op het gebied van economie, duurzaamheid en bereikbaarheid, die vanuit een nationale, Europese of internationale aanpak worden uitgevoerd.

Niet alleen de grote fysieke opgaven in de Noordvleugel rondom economie, bedrijvigheid, kennisinfrastructuur en bereikbaarheid moeten worden genoemd, het gaat ook om de verbetering van de leefbaarheid van het platteland en de verduurzaming van de economie. Als regionale belangenbehartiger ziet de provincie het als haar opgave te zorgen voor afstemming en samenwerking met andere overheden, ook over bestuurlijke grenzen heen als dat meerwaarde heeft. De haalbaarheid van projecten is daarvan afhankelijk.

Europa als belangrijke factor

In 2014 treedt een nieuw Europees Parlement aan en wordt ook een nieuwe Europese Commissie geïnstalleerd. Zij zullen de komende periode verder invulling geven aan de Europese 2020-doelstellingen van slimme, duurzame en inclusieve groei. Het gevoerde beleid is van groot belang voor de provincie. Het biedt mogelijkheden voor de eigen regionale opgaven. Voor een groot deel zijn decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) in de praktijk belast met de uitvoering en naleving van de Europese wet- en regelgeving, met het rijk als formeel eindverantwoordelijke.

Daarnaast zijn er Europese fondsen beschikbaar voor de uitvoering van regionale opgaven. De Europese begrotingsperiode 2014-2020 is ingegaan waarbij voor Flevoland middelen beschikbaar zijn uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid in de vorm van het Plattelands Ontwikkelings Programma (POP) en de Europese territoriale samenwerking (INTERREG). Onderzoeksinstituten en bedrijven in Flevoland kunnen gebruik maken van de verschillende thematische fondsen o.a. op het gebied van innovatie en duurzaamheid.

Het is voor de provincie van belang om blijvend proactief in te spelen op (de voorbereiding van) Europese regelgeving rond het regionale omgevingsbeleid. Ook belangrijk is het benutten van de kansen die de Europese Unie voor Flevoland biedt op het gebied van beleid, financiering en samenwerking. Vertalen welke consequenties het Europees beleid heeft voor de provinciale ambities vormt een onderdeel hiervan. Dit geven we vorm door Flevolandse belangenbehartiging in Brussel. Dat gebeurt autonoom en in coalities. Al 20 jaar is Flevoland als onderdeel van de Regio Randstad actief op de onderwerpen die een relatie hebben met regionaal beleid, kennis en innovatie, duurzame leefomgeving en landelijk gebied onder stedelijke druk. Ook in interprovinciaal verband en in het Comité van de Regio's speelt de provincie een rol. Door expertise en uitvoeringservaring in te brengen kan de provincie invloed uitoefenen om mede te zorgen voor passende wet- en regelgeving op het juiste schaalniveau, die betaalbaar en uitvoerbaar is.

BIJLAGE: DE PROVINCIALE FINANCIËN

Om haar activiteiten te kunnen bekostigen, beschikt de provincie over een aantal inkomstenbronnen. Deze zijn in vier categorieën te verdelen:

- a. Doeluitkeringen
- b. Uitkering Provinciefonds
- c. Provinciale belasting (opcenten op de motorrijtuigenbelasting)
- d. Overige inkomsten (leges, rentebaten, dividenden)

De inkomsten onder a tot en met c zijn verreweg het belangrijkste en maken circa 98% uit van de inkomsten. Hieronder worden deze drie inkomstenbronnen kort toegelicht en worden ontwikkelingen geschetst waar die aan de orde zijn.

a. Doeluitkeringen

Context

Doeluitkeringen (ook wel specifieke uitkeringen genoemd) zijn bijdragen die de provincies van het Rijk ontvangen om specifieke taken uit te bekostigen. Het kenmerk van een doeluitkering is dat die uitsluitend aan het doel mag worden besteed waarvoor deze is ontvangen. Niet bestede middelen mogen meestal worden doorgeschoven naar volgende jaren, maar als besteding uitblijft moeten ze worden terugbetaald. De belangrijkste doeluitkeringen die de provincie ontvangt, zijn de doeluitkering Jeugdzorg (in 2014 circa € 45 mln.) en de brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer (in 2014 circa € 50 mln.). De overige doeluitkeringen zijn van beperkte omvang.

Ontwikkelingen

Vanaf 2015 gaan de provinciale taken op het gebied van de jeugdzorg over naar de gemeenten; dit betekent dat de doeluitkering Jeugdzorg vanaf dat moment zal vervallen. Daarnaast bestaat het voornemen om de brede doeluitkering (BDU) verkeer en vervoer in 2015 over te hevelen naar het Provinciefonds. Vanaf dat moment is er geen sprake meer van een doeluitkering met verplichte besteding. Middelen uit het Provinciefonds zijn immers in beginsel vrij besteedbaar.

b. Provinciefonds

Context

De uitkering uit het Provinciefonds is een vrij besteedbare uitkering die alle provincies van het rijk ontvangen. De hoogte van de uitkering wordt mede gebaseerd op de mogelijkheden die de provincies hebben om in eigen inkomsten (belastingen en vermogensinkomsten) te voorzien. De Provinciefondsuitkering groeit of krimpt jaarlijks mee met de ontwikkeling van de rijksuitgaven (het zogenoemde 'samen de trap op en samen de trap af'-principe). Dit houdt in dat rijksombuigingen of -beleidsintensiveringen doorwerken in de hoogte van de Provinciefondsuitkering

Ontwikkelingen

- Nieuw verdeelmodel Provinciefonds.

In 2012 is de verdeelsystematiek voor het Provinciefonds herzien.⁷ In het nieuwe verdeelmodel wordt in zekere mate rekening gehouden met de vermogensverschillen tussen de provincies. Hierdoor worden de financiële verschillen tussen de provincies weliswaar verkleind, maar de financiële mogelijkheden van Flevoland blijven ook in het nieuwe model achter bij die van de andere provincies.

- Onderhoud verdeelmodel Provinciefonds.

De komende jaren zal (technisch) onderhoud aan het verdeelmodel plaatsvinden. Hiervoor is een ambtelijke werkgroep in het leven geroepen, waarin het ministerie van BZK, het IPO en enkele provincies vertegenwoordigd zijn. Het streven is om de verdeling van het Provinciefonds blijvend te laten aansluiten op de taken van de provincies. De werkgroep zal in dat kader inventariseren waar onderhoud gewenst is en daartoe voorstellen doen. Vervolgens bepalen rijk en provincies in overleg welke voorstellen worden overgenomen of nader worden uitgewerkt. Dit onderhoud zal gepaard (kunnen) gaan met herverdeeleeffecten tussen de provincies.

⁷ De vorige herziening vond plaats in 1997.

Een onderdeel van het onderhoud is tevens de verwerking in het Provinciefonds van enkele grotere geldstromen. Zo zal de Brede doeluitkering verkeer en vervoer naar verwachting in 2015 naar het provinciefonds worden overgeheveld. De provincie zal moeten bekijken wat daarvan de effecten zijn. Daarnaast zijn sinds 2014 middelen voor natuur toegevoegd aan het provinciefonds in verband met de overdracht van taken van het rijk naar de provincies. Ook daarvoor moet nog een definitieve verdeelsleutel worden bepaald.

c. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Context

Op grond van de Provinciewet hebben provincies de mogelijkheid een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting te heffen. Het rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast aan de loon- en prijsontwikkelingen. Het maximumtarief voor 2014 bedraagt 109,2 opcenten. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. De tarieven in 2014 lopen uiteen van 67,9 tot 95,0 opcenten.

De provincie is vrij in de besteding van de inkomsten uit de opcenten.

Ontwikkelingen

Flevoland heeft in 2014 het op drie na laagste tarief: 76,6 opcenten. Dit tarief is sinds 2011 ongewijzigd gebleven. In het huidige Coalitieakkoord is opgenomen dat er in 2012 en 2013 geen aanpassing (indexering) zou plaatsvinden aan loon- en prijsontwikkelingen. In 2013 hebben Provinciale Staten besloten ook in 2014 af te zien van indexering. Vanaf 2015 is gerekend met een jaarlijkse indexering van het tarief met 2% per jaar. De geraamde MRB-inkomsten bedragen in 2014 € 50,1 mln. De zogenaamde onbenutte belastingcapaciteit (het verschil van de huidige inkomsten met de inkomsten die op basis van het maximumtarief - in 2014: 109,2 opcenten - zouden zijn verkregen) bedraagt dan circa € 21,3 mln. per jaar. In de begroting 2014 en de meerjarenraming tot en met 2017 wordt verondersteld dat er geen sprake zal zijn van groei of krimp in het voertuigenbestand binnen de provincie.

BIJLAGE: OVERZICHT KERNTAKEN PROVINCIE EN BIJBEHORENDE VERANTWOORDELIJKHEDEN (OP BASIS VAN KOMPAS 2020)

1. Regionale economie

De provinciale verantwoordelijkheid voor de regionale economie ligt bij:

- het ontwikkelen van een eigen visie op de regionaal-economische ontwikkeling, waaronder een passend aanbod aan werklocaties, in zowel kwalitatieve als kwantitatieve zin.
- Het voeren van een actief stimuleringsbeleid gericht op topsectoren en MKB.
- Het agenderen en verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en inzetten op een goede ontsluiting en toepassing van het regionaal kennisaanbod.

2. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeleid

De provincie verbindt ruimtelijke, economische en natuuropgaven om de landbouw kansen te bieden zijn toegevoegde waarde van voor de regionale economie en voor de veranderingen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te versterken. De provincie is ook verantwoordelijk voor richtinggevend keuzes die bijdragen aan een hecht netwerk van dynamische steden en vitaal platteland. Stedelijkheid en open landschap verdienen bescherming. Integrale gebiedsprogramma's verbinden ontwikkelingsvisie en uitvoering, economie en ruimte.

Om regionaal een goede balans te bereiken, programmeert de provincie actief bovenlokale ontwikkelingen voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoorlocaties en detailhandel. De wateropgaven en het duurzaam gebruik van de ondergrond vragen om een stevige provinciale regie. Deze moet gericht zijn op een adequate ruimtelijke vertaling in maatregelen voor verbinding met andere regionale opgaven, zoals ruimtelijke kwaliteit en het creëren van maatschappelijke meerwaarde.

3. Energie

De provincie speelt een doorslaggevende rol bij de ruimtelijke keuzes die samenhangen met de omschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame, vernieuwbare energie (de energietransitie). Regionale afwegingen hangen nauw samen met kansen voor de regionaal-economische ontwikkeling. De provincie initieert en ondersteunt regionale initiatieven voor energieopwekking en -besparing.

4. Bereikbaarheid

De provincie staat tot 2029 nog voor forse uitbreidingsopgaven en verbeteringen van de aansluitingen op het hoofdwegennet. De provinciale zeggenschap over het personenvervoer per spoor kan worden versterkt voor een betere afstemming van regionale OV-netwerken (zoals voor Flevoland via het OV-bureau Randstad). Provincies investeren in 'knooppunten' en 'OV-poorten'. Vanwege een eindige levensduur van bruggen en viaducten nemen investeringen in vervanging van infrastructuur aan belang toe. Er is extra aandacht nodig om de verkeersveiligheid te vergroten en het onderhoud van infrastructuur op peil te houden.

5. Natuur

De provincie is verantwoordelijk voor het natuurbeleid. Dit gebeurt in een gebiedsgerichte aanpak en in samenwerking met maatschappelijke partijen en inwoners. De uitvoering wordt zoveel mogelijk aan andere partijen overgelaten. Het nationale natuurnetwerk moet in 2028 gereed zijn. De ontwikkelen en beheeropgave wordt nog in 2014 in beeld gebracht, zodat de uitvoering kan beginnen in de periode 2015-2019. Naast subsidieverlening zet de provincie ook in op andere financiële instrumenten voor de ontwikkeling en het beheer van natuur. De uitvoering van de landelijke Programmatische Aanpak Stikstof en de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden leiden tot een kwalitatieve versterking van de natuur en tot een goed samengaan van de ontwikkeling van natuur en economie. Dit wordt ook ondersteund vanuit het Europese ontwikkelingsprogramma 2014-2020 voor het platteland dat door de provincie wordt uitgevoerd.

6. Cultuur

De provincie houdt samen met het rijk, gemeenten en betrokken maatschappelijke partijen de culturele infrastructuur en het erfgoed in stand. Het stimuleren van de culturele identiteit vraagt om een actief provinciaal beleid. Provincies nemen door de decentralisatie de verantwoordelijkheid voor monumenten over van het rijk en geven deze vorm in samenhang met andere ruimtelijke opgaven.

7. Kwaliteit openbaar bestuur

Als de provincie wettelijk verantwoordelijk is, zoals bij (de organisatie van) vergunningverlening, toezicht en handhaving en bij het interbestuurlijk toezicht, voert de provincie een actief beleid en treedt zij zo nodig op.

Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat gemeenten hun taken vervullen. Door het interbestuurlijk toezicht op gemeenten, ook op financieel gebied, krijgen burgers en gemeentebestuur inzicht

waar de gemeente staat. Het is vervolgens aan het gemeentebestuur om te handelen. Provincies hebben een visie op de ontwikkeling van het lokaal bestuur. Waar gemeenten (structureel) hun eigen taken niet meer kunnen vervullen, agenderen en faciliteren provincies passende oplossingen. De provincies kijken daarbij niet alleen naar de gemeenten, maar ook naar de gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling BDO
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AD Lelystad

Contact:

Telefoon 0320 - 265 265
E-mail: info@flevoland.nl
www.flevoland.nl

Juni 2014

